

Leerplan Nederlands

Welkom, fijn dat je er bent!

1

Doelstellingen

Deelnemers

1. verwerven inzicht in het waarom van de modernisering
2. maken kennis met de visie en het vormingsconcept van katholiek onderwijs
3. verkennen de structuur, de inhoud en de taal van het leerplan
4. vertrekken met 'goesting' in de modernisering / vernieuwingen in het vak en het gevoel dat het een haalbare kaart is

2

Ter info

- Stand van zaken nu
- Evolutie kritisch blijven opvolgen
o.a. via Nieuwsbrief Katholiek Onderwijs Vlaanderen
- Papieren versie 'leren lezen' → digitale tool

LP p. ... A/... B

3

Uitdaging onderwijs Nederlands

Waarom ... ?

Laat leerlingen 'ploeteren' in taal en met taal.
Laat leerlingen probleemoplossend denken.

<https://www.vraagzin.nl/2017/10/de-waaromvraag.html>

VRAAGZIN

4

Waarom moderniseren?

Ongequalificeerde
uitstroom
terugdringen

Het aantal
zittenblijvers
verminderen

De sociale
ongelijkheid
verminderen

Eindtermen/
doelen
actualiseren

De prestaties van
de leerlingen
verhogen

Het
onderwijsaanbod
actualiseren

Eigen ervaringen
in de klas

Waarom moderniseren?

DEEL 1: VOORAF ...

5

6

Doelstellingen moderniseren

Leerlingen die ...

- sterke persoonlijkheid ontwikkelen
- bewust zijn
- 16 sleutelcompetenties bezitten

7

Eindtermen i.f.v. 16 sleutelcompetenties

Competenties op het vlak van lichamelijk, geestelijk en emotioneel bewustzijn en op vlak van lichamelijke, geestelijke en emotionele gezondheid	Competenties m.b.t. ruimtelijk bewustzijn
Competenties in het Nederlands	Competenties inzake duurzaamheid
Competenties in andere talen	Economische en financiële competenties
Digitale competentie en mediawijsheid	Juridische competenties
Sociaal-relationale competenties	Leercompetenties met inbegrip van onderzoekscompetenties, innovatiedenken, creativiteit, probleemoplossend en kritisch denken, systeembenken, informatie-verwerking en samenwerken
Competenties inzake wiskunde, exacte wetenschappen en technologie	Zelfbewustzijn en zelfexpressie, zelfsturing en wendbaarheid
Burgerschapscompetenties met inbegrip van competenties in zake samenleven	Ontwikkeling van initiatief, ambitie, ondernemingszin en loopbaancompetenties
Competenties m.b.t. historisch bewustzijn	Cultureel bewustzijn en culturele expressie

VLAAMSE REGERING

8

Basisgeletterdheid

- te bereiken door elke individuele leerling op het einde van de eerste graad
- in functie van zelfredzaamheid: Nederlands, wiskunde, digitale en financiële geletterdheid
- gelijk voor de A-stroom en de B-stroom

VLAAMSE REGERING

9

Uitgangspunten, vormingsconcept, samenhang, professionaliteit, differentiatie doelen

DEEL 2

HET LEERPLAN IN HET ALGEMEEN: INLEIDING EN SITUERING

10

Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

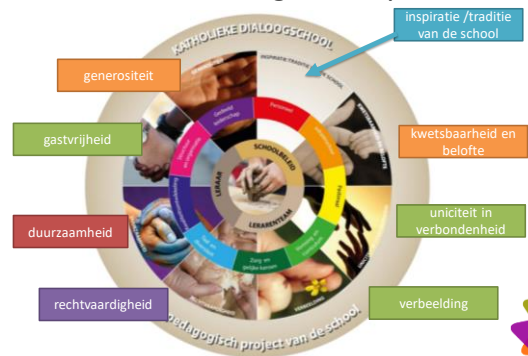
1. Vormingsconcept Katholieke dialogeschool
→ sluit aan bij het pedagogisch project en het beleid van de school

LP p.1-2

11

Vormingsconcept

12

Brede vorming leerling centraal

13

Nieuw leerplan basisonderwijs

- Persoons – en cultuurgebonden ontwikkeling van de leerling centraal
- Continuïteit van bao naar so

14

Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

1. Vormingsconcept Katholieke dialoogschool
2. Kwaliteitsverwachtingen (ROK)
3. Observerende en oriënterende 1ste graad
4. Professionaliteit en eigenaarschap leraar/leraren- en schoolteam
5. Horizontale en verticale samenhang

LP p. 2-5

15

Brede vorming

- Het vakleerplan
- Gemeenschappelijke leerplannen

<https://www.youtube.com/watch?v=gMW3zV0ayLM&feature=youtu.be>
(2'58- 4'38)

16

Overzicht LPD

Leerplan Nederlands
basisdoelen + differentiële doelen

Verbredende doelen
(wenken)
- interesse
- keuze domein/richting | Verdiepende doelen
- abstractievermogen
- keuze finaliteit
- Uitbreidingsdoelen
in B-stroom (schakeling) |
|--|--|

(met *basisgeletterdheid* Nederlands)

Gemeenschappelijk funderend leerplan

ICT-leerplan

DEEL 3 HET LEERPLAN: OPZET, KRACHTLIJNEN, OPBOUW

18

19

Krachtlijnen

Functioneel en zelfzeker communiceren in respectvolle interactie met anderen

Reflecteren op de eigen taal en op de taal van anderen

Via taal structuur aanbrengen in de eigen gedachten en ervaringen en ze toetsen aan eigen en anderzamen mens- en wereldbeeld

Van taal genieten, de beeldende kracht van taal en literatuur beleven en er creatief mee omgaan

Taal als systeem begrijpen en onderzoeken

LP p. 7-9

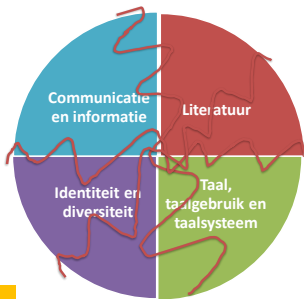
LP p.10-...

DEEL 4 HET LEERPLAN: LEERPLANDOELEN

20

21

Opbouw: 4 componenten

LP p. 9-10

22

Enkele aandachtspunten

- A- en B-stroom: 17 resp. 19 doelen
→ B-stroom te behalen doelen!
- Verwerkingsniveaus - Beheersingsniveaus
(kopierend, beschrijvend, structurerend en beoordelend)
- Tekstsoorten werden geactualiseerd; geen teksttypes meer
- Attitudes *
- Begrijpen:
 - 'Afbakening'
 - 'Wenk'

23

Hoe 'lees' je een doel?

leerplandoel 3
De leerlingen selecteren relevante informatie in gesproken en geschreven teksten. (receptieve teksten)

Afbakening
De kenmerken van teksten voor de receptieve vaardigheden (zie [receptieve teksten](#)).

Beheersingsniveau Bloom: Analyseren
Link met andere vakken: Frans A LPD 3; Engels A LPD 3 B-stroom: Engels-Frans B LPD3, MAVO LPD 36

Wenken
Je kiest best voor een ruime variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (de leerlingen moeten geen termen kennen), zowel niet-digitale als digitale bronnen, o.a. sociale media, nieuwe media.
Bij het selecteren van relevante informatie is het kritisch bevragen van de inhoud van de bron belangrijk.

LP p. 12

24

Verdieping
De leerlingen selecteren relevante informatie in teksten met een of meer andere tekstkenmerken zoals structuur, samenhang, inhoud, woordenschat (zie rode tekst (UD) in de [tabel bij receptieve teksten](#)).

Wenken bij verdieping
Bepaalde leerlingen slagen erin om relevante informatie die niet altijd letterlijk in de tekst staat af te leiden, te selecteren, of verbanden te leggen tussen verschillende onderwerpen ... Wat is de achterliggende bedoeling, de achterliggende gedachte, de 'echte' boodschap? Kunnen ze rekening houden met het referentiekader van de spreker/schrijver? Je kunt hen dan ook uitdagen om met dergelijke teksten en opdrachten aan de slag te gaan, wel met vertrouwde onderwerpen, in herkenbare situaties. Linken met de actualiteit is hier een mogelijkheid.
Van zodra je de leerlingen aan de slag laat gaan om relevante informatie te selecteren in teksten met een of meer andere tekstkenmerken ben je verdiepend aan de slag. Je kunt bijvoorbeeld kiezen voor een andere structuur, samenhang, inhoud, woordenschat. (zie rode tekst (UD) in de [tabel: die aanvullingen met andere tekstkenmerken komen overeen met de uitbreidingsdoelen \(UD\) die bij de eindtermen Nederlands opgenomen zijn.](#))

25

Tekstkenmerken A-stroom

Teksten receptieve vaardigheden (verdringspsoel: rode tekst)

Tekstsoorten:	informatief, persoonsaf, sportieve af, verspreid af, vertelaf
Onderwerp:	concrete inhoud
Uiterlijke kenmerken:	heldere lay-out
Structuur/ Samenhang:	eenvoudige, herkenbare structuur, expliciet aangegeven de teksten met minder samenhang vng complexe structuur met duidelijke samenhang grote samenhang eenvoudige tot vng complexe zinsbouw
Tempo en vlotheid:	normaal spreektempo
Informatiedichtheid:	lage tot gemiddelde informatiedichtheid
Woordenschat:	veel voorkomende, frequente woorden, frequente woorden en een beperkt aantal laagfrequente woorden, eenvoudig figuurlijk taalgebruik, standaardnederlands

26

Tekstkenmerken B-stroom

Tekstsoorten:	informatief, persoonsaf, sportieve af, verspreid af, vertelaf
Onderwerp:	concrete en herkenbare inhoud concrete inhoud
Uiterlijke kenmerken:	duidelijke lay-out
Structuur/ Samenhang:	eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven structuur eenvoudige, herkenbare structuur, expliciet aangegeven bij teksten met minder samenhang grote samenhang eenvoudige zinsbouw
Tempo en vlotheid:	laag tot normaal spreektempo normaal spreektempo
Informatiedichtheid:	lage tot gemiddelde informatiedichtheid
Woordenschat:	frequente woorden, heel eenvoudig figuurlijk taalgebruik, standaardnederlands eenvoudig figuurlijk taalgebruik

27

Leerplandoel 1

leerplandoel 1

* De leerlingen beleven plezier aan taal via cultuur, luisteren, lezen, spreken, schrijven, interactie en inzicht in het taalsysteem.

Attitude*

Beheersingsniveau Bloom: Geen **Bloom**

Link met andere vakken: Frans A LPD 1; Engels A LPD 1; Artistieke vorming LPD 1, 5.

Andere vakken

Wenken

Wenken

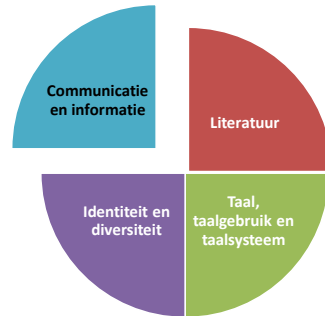
Je kiest best voor een ruim aanbod van verschillende soorten teksten zoals verhalen, poëzie, literaire fragmenten, (kort)films, strips, liedjes, games, luisterboeken, podcasts, vlogs, blogs, videoclip, memes ... (fictie en non-fictie, digitaal en niet-digitaal). Dat biedt veel mogelijkheden om te differentiëren en 'leeskilometers' te maken.

LP p.10

28

Component 1

LP p. 11

29

Communicatie en informatie

- Ontwikkeling communicatieve vaardigheden
- In uiteenlopende situaties
- Efficiënt en kritisch omgaan met informatie

30

A-stroom		B-stroom	
2	Onderwerp etc. bepalen (receptieve teksten)	2	Idem
3	Info selecteren in gesproken en geschreven teksten (receptieve teksten)	3	Idem – één bron
4	Info selecteren en gestructureerd samenbrengen – beperkt aantal bronnen (receptieve teksten)	4	Idem – in een voorgestructureerd schema
5	Beargumenteren eigen mening (receptieve teksten)	/	
6	Produceren teksten (M en S) gelinkt aan communicatieve situatie	5	Idem
7	Actief deelnemen aan M en S interactie	6	Idem - 'eenvoudige' interactie
		7	Op gepaste manier gekende en nieuwe woorden/ woordgroepen/ eenvoudige figuurlijke taal gebruiken
			Toe-passen

31

Wat is er anders?

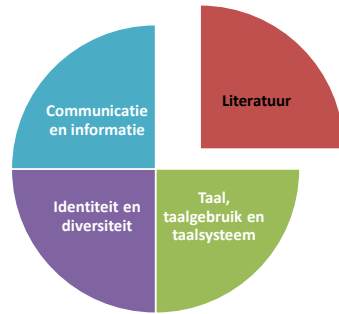
- Spreken en schrijven of 'productieve vaardigheden'
- Luisteren en lezen of 'receptieve vaardigheden'
- Interactie(ve vaardigheden)
- Tekstkenmerken opgelijst
- Tekstsoorten: informatief, persuasief, opiniërend, prescriptief, narratief
- Geen teksttypes meer opgesomd

32

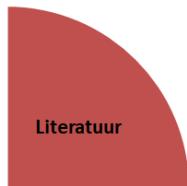

Component 2

LP p. 15

33

- Aandacht voor
 - (inter)culturele
 - esthetische
 - kracht van verbeelding
- Genieten en creatief mee omgaan
- Beleven en inleven in eigen wereld en in leefwereld van anderen
- Leeservaring (analyse is voor 2de en 3de graad)

34

Nieuw

- Literatuur: doelen voor A-en B-stroom
- Expliciete kennis
 - om gedachten, gevoelens, mening te verwoorden
 - voor ondersteuning
 - niet voor analyse
- Creatief: schrijven en spreken

35

8	Lezen en beluisteren ≠ artistiek-literaire teksten	/	8	Verwoorden van gedachten en gevoelens bij lezen en beluisteren	Anal.
9	Verwerken lees- en luisterervaring met elementaire en narratieve concepten	Anal.	9	idem	

LPD 9 precisering in A-stroom

- Verwoorden mening, gedachten en gevoelens
- LPD 8 B-stroom
- Duiden interactie tussen waarnemen en gedachten, gevoelens
- Erkennen belang voor zichzelf en eigen leefwereld
- Verbinden de tekst met zichzelf en de eigen leefwereld
- Gaan respectvol om met individuen en groepen*
- B-stroom LPD 10* en 11*

... het doel en het ... (A-stroom)

LP p. 15

Literatuur

36

			10	*Erkennen van belang van deze teksten voor henzelf en hun leefwereld	/
			11	* Verbinden deze teksten met henzelf en hun leefwereld + respectvol omgaan met individuen, groepen en thema's	/
10	Zich uitdrukken op een creatieve manier	creëren	12	Zich uitdrukken op een creatieve manier	creëren

Zich creatief uitdrukken =

- ≠ soorten artistiek-literaire teksten creëren en presenteren
- Creatief omgaan met taal: rjm, ritme, lay-out, fig. taal
- Ervaringen uitwisselen met medelln.
- Waardering uitdrukken voor creaties en presentaties van anderen

LP p. 16-17

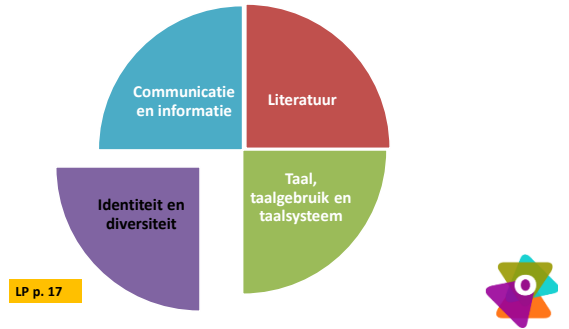
Literatuur

37

38

Component 3

39

- Taal nodig voor
 - ontwikkelen identiteit
 - opkomen voor zichzelf
 - begrijpen andere culturele aspecten
- Culturen = taaluitingen, taalvariëteiten, talen
- Positieve talige grondhouding

40

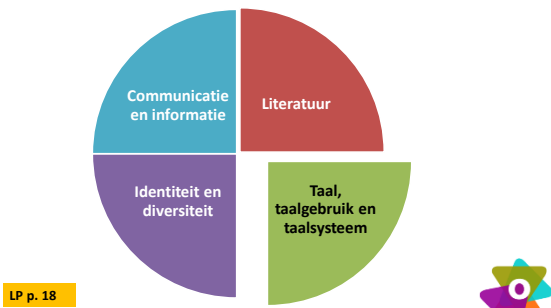
11	*Tonen van een positief talige grondhouding	/	13	*idem	
12	Onderscheiden overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten en talen	begrijpen	14	idem	
Positief talige grondhouding: attitude - Respectvol omgaan met overeenkomsten en verschillen in taaluitingen, taalvariëteiten, talen - Aanvaarden gelijkwaardigheid van talen - Erkennen meertalige identiteit en eigen meertaligheid durven inzetten TIP: inoefenen in situaties bv. groepswerk, discussie, vanuit herkenbare context					/ Anal.

Durf tonen om

- Met taal aan de slag te gaan
- Op een gepaste manier kansen te grijpen
- Voor zichzelf en voor een ander opkomen
- Tot oplossingen komen

41

Component 4

42

- Kennis van/inzicht
 - in het taalsysteem
 - in strategieën
- Ondersteunen taalgebruik; link met identiteit
- Hulp andere talen

43

Wat blijft er? Aanpak!

- Ww. uit LP: 'reflecteren, nadenken over, inzicht gebruiken' =>

1 waarnemen	2 begrijpen en interpreteren	3 verwerken
zich verwonderen zich verbazen stilstaan bij verkennen zich vragen stellen herkennen	verwoorden bespreken verklaren vergelijken verbanden leggen begrippen ordenen	redeneren beoordelen toepassen besluiten verbeteren aanpassen plezier beleven systematisch onderzoeken creatief denken

LP p. 21-22/22

44

Een nieuwe leraar

- Bied enkele foto's aan.

45

Een nieuwe leraar

- Kies een foto. Beschrijf de persoon zo gedetailleerd mogelijk.
- Verwerk in je beschrijving zo veel mogelijk bijvoeglijke naamwoorden (*of getal aangeven*).
- In een eerste deel van je beschrijving geef je alleen feiten. In een tweede deel geef je ook je mening over de persoon.
- Jouw beschrijving gaat verder dan wat de foto je vertelt. Fantaseer maar!

46

Een nieuwe leraar - integratie

Spreken
Je bent goed verstaanbaar (tempo, articulatie ...).
Je vertelt het op een leuke manier (intonatie, mimiek ...).
Je kijkt je publiek aan.
Je spreekt zonder haperingen, herhalingen of stolpappen.
Het register is aangepast aan de situatie.
Taalbeschouwing
Je gebruikt pittige bijvoeglijke naamwoorden (<i>eventueel aantal opgeven</i>).
Je start de beschrijving met feiten.
Daarna geef je ook je mening.
Je hebt een duidelijk begin en slot.

47

14	Inzicht verwerven in ≠ aspecten van het TS: klanken, woorden, zinnen, teksten, betekenissen, spelling, interpunctie (afbakening: begrippenlijst)	toepassen		
15	Gebruiken van inzicht in de belangrijkste regels van Standaardnederlands als taalsysteem ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen	toepassen	18	Gebruiken van inzicht in de belangrijkste regels van Standaardnederlands als taalsysteem ter ondersteuning van hun communicatie: klanken, woorden, zinnen, teksten, betekenissen, spelling, interpunctie (afbakening: begrippenlijst)

LP p. 18

48

'Lezen' begrippenlijst A-stroom

	Basis: concept en term	Verdieping
Fonologisch domein klanken en klankcombinaties	onderscheid klank- en schriftbeeld: klank: lange, korte en duffe klank letter: klank, een medeklank	soortsoort, articulatie, spreektempo, volume
Morfologisch domein woorden: woordvorming en woordsoorten	Woordvorming: samenstellingen en afleidingen: voorvoegsels, achtervoegsels, grondwoord vervoeging/declinatie: verlatingeerd varen varen varen varen varen congruentie tussen onderwerp en persoonsvorm varen varen voltooid deelwoord imperatief Woordsoorten: varen varen varen varen varen	soortnaam

LP p.18

49

'Lezen' begrippenlijst B-stroom

	Basis	Verdieping	UD (Uitleidingsdoelen)
Fonologisch domein klanken en klankcombinaties	onderscheid klank- en schriftbeeld klank: lange en korte klank letter: bilabiaal en nasaal	uitspraak, articulatie, spreektempo, volume	
Morfologisch domein woorden: woordvorming en woordsoorten	afleidingen vervoeging (werkwoord) vervoeging (zelfstandig naamwoord) vervoeging (bijvoeglijk naamwoord) afleidingen afleidingen	voornaamwoord: persoonlijk, bezittelijk	vooroegsel achtervoegsel voornaamwoord (zelfstandig, bijvoeglijk, persoonlijk, bezittelijk, aanwijzend, vragend, wederkerend, wederkerig, onbepaald, betrekkelijk), titelwoord (bepaald, onbepaald, ontkenmend) voegwoord voorzetsel telwoord (bepaald, onbepaald, hoofdtelwoord, rangtelwoord) bijwoord tussenwerpsel werkwoordstijden onvoltooid tegenwoordige

LP p.19

50

16 Gebruiken van inzicht in Toep. 17 Gebruiken van inzicht in Toep.

Taalregister
Standaardnederlands, regionale en sociale taalvariëteiten in het Nederlands
(Overeenkomsten en verschillen tussen = A-stroom)

Communicatiemodel:
zender, boodschapper, ontvanger,

Taalhandelingen
bv. beweren, meedelen, beloven, om info vragen, verzoeken, zich verontschuldigen, waarschuwen, groeten, bedanken + instructies geven, zich verontschuldigen (A-stroom)

Gevolg
taalgedrag voor anderen en henzelf

LP p.22/18

51

17 Strategieën inzetten bij informatieverwerking en communicatie
 • bij receptieve vaardigheden
 • bij productieve vaardigheden
 • bij interactie
 • bij falende communicatie
 • om betekissen te achterhalen

19 Strategieën inzetten bij informatieverwerking en communicatie
 • bij receptieve vaardigheden
 • bij productieve vaardigheden
 • bij interactie
 • bij falende communicatie
 • om betekissen te achterhalen

17 Strategieën inzetten bij informatieverwerking en communicatie
 • bij receptieve vaardigheden
 • bij productieve vaardigheden
 • bij interactie
 • bij falende communicatie
 • om betekissen te achterhalen

19 Strategieën inzetten bij informatieverwerking en communicatie
 • bij receptieve vaardigheden
 • bij productieve vaardigheden
 • bij interactie
 • bij falende communicatie
 • om betekissen te achterhalen

OVUR

Over welke strategieën gaat het?
Afbakening: p. 23-24 (A) en p. 22-23 (B)

LP p.23/22

52

LP p. 23/22

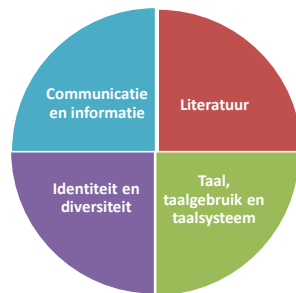
53

Wat is nieuw?

- Extra begrippen/termen in begrippenlijst
- Strategieën om in te zetten tijdens interactie en compenserende strategieën bij falende communicatie (LPD 17/19)

4 componenten

54

55

Digitale tool

FRANS 1ste graad A

- Openstaan voor de veelzijdige wereld en zich verplaatsen in de ander.
- Functioneel communiceren in respectvolle interactie met anderen.
- Gepaste talige bouwstenen gebruiken.
- Van taal genieten, de beeldende kracht van taal en literatuur beleven en er creatief mee omgaan.

ALGEMENE INLEIDING SITUERING PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE DUIDING

De essentie van vreemdetalenonderwijs is het ontwikkelen van communicatieve vaardigheden. Het ontwikkelen van communicatieve vaardigheden is het ontwikkelen van communicatieve vaardigheden. Het ontwikkelen van communicatieve vaardigheden is het ontwikkelen van communicatieve vaardigheden.

CP1 De leerlingen beleven plezier aan taal via cultuur luisteren, lezen, spreken en schrijven.

56

Digitale tool

- Leerplannen Nederlands
- Llinkid.be

<https://llinkid.katholiekonderwijs.vlaanderen>

57

beheersingsniveau

FR4 De leerlingen **verstuden** mondeling en schriftelijk boodschappen.

Signaalwoorden: d'abord/puis/ensuite/enfin, et/ou, parce

afbakening

'hoofddagacht' is het belangrijkste wat over het gepraat wordt.

wenken

wenk 2.3

- Eenzelfde tekst valt dikwijls onder verschillende teksten.

FR2.1 De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofddagacht en kenmerken op een hoger niveau liggen dan de kenmerken op een lager niveau.

verdieping

58

59